Tomáš Vejmola

Tomík opět na cestách

Na kole do Gruzie & zpět

CPRESS

Ilustrovala Tereza Konupčíková

Tomík opět na cestách
Na kole do Gruzie a zpět

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

CPRESS

Tomáš Vejmola
Tomík opět na cestách
Na kole do Gruzie a zpět – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2023

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

TOMÁŠ VEJMOLA

TOMÍK OPĚT NA CESTÁCH

Na kole do Gruzie a zpět

Ilustrovala Tereza Konupčíková

CPRESS

Text © Tomáš Vejmola, 2023
Photos © Tomáš Vejmola, 2023
Illustrations © Tereza Konupčíková, 2023

ISBN tištěné verze 978-80-264-4718-4
ISBN 978-80-264-4728-3 (1. zveřejnění, 2023) (epdf)
ISBN 978-80-264-4729-0 (1. zveřejnění, 2023) (epub)
ISBN 978-80-264-4730-6 (1. zveřejnění, 2023) (mobi)

OBSAH

Zdravím, vážení čtenáři, ... 7
Začátek cesty zpět 9
Jediná špatná cesta je ta, na kterou se nevydáš 17
Žiletka 21
První pochyby 23
Kuřátko 25
Kolínská 30
Žebrák i bezdomovec 35
Jen tak 40
Brána Orientu 42
Alkohol se může, ale neříkej to Alláhovi 48
Z Evropy do Asie 52
Bobo 56
Sušák 61
Konečně Gruzie! 66
Lékárna Gruzie 70
Tbilisi 73
Nejděsivější noc mého života 75
Umyj souseda svého 80
Válka mění životy 87
Cesta na Elbrus 91
Stůj! 100
Pálenka dobrá, jen by nemusela... 104

Děti 111
To je můj dom! 115
To musíš zvládnout sám 121
Bohdan 126
Majdan a Muzeum korupce 134
Černobyl 140
Jak to bylo dál? 149
Chladivý deštný prales 151
Bratro-sesterská pomoc 157
Dojetí z dojetí 161

ZDRAVÍM, VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

tuhle knížku jsem psal po nocích v letech 2021–2022, tedy šest let po skončení oné cesty. Příběhy jsem sesbíral ze vzpomínek, ale i z deníku, který jsem si během cesty psal. Ležel mi dlouho pod postelí, než jsem jej nostalgicky vytáhl a s úsměvem na tváři a občas, přiznám se, i s kapkou slz ty střípky příběhů pročítal.

Vyrazil jsem tenkrát z Masarykova náměstí u nás v Hranicích a na to samé místo jsem dorazil o 101 dní později v odpoledních hodinách. Této cestě předcházelo mé dvouměsíční putování po Indii a Nepálu, kdy jsem si v Himálaji na treku Annapurna Circuit pověděl, že chci ten svět prozkoumat co to jen půjde. Dal jsem v práci výpověď (nebo mě spíš vyhodili) a dva měsíce nato jsem vyrazil na onu cestu do Gruzie. A protože se bojím létat, rozhodl jsem se cestovat na kole.

Projel jsem Slovensko, Maďarsko, Srbsko, Bulharsko, Turecko, Gruzii, část Ruska a Ukrajinu. Ve většině zemí jsem nikdy nebyl, a právě proto mě lákalo vyrazit na kole. Člověk může díky němu pomaličku a postupně pozorovat, jak se krajina, lidé a kultura mění a při těch dlouhých chvílích, které dálková cyklistika zkrátka nabízí, si může v hlavě všechny ty příběhy zpětně promítat a učit se z nich.

Nakonec bych rád pověděl, že tohle byla, a jistě se to už nikdy nezmění, má nej nej cesta. Člověk měl svobodu, jakou už těžko někdy zažije. Vám, milí čtenáři, přeji, aby se vám podařilo ponořit se do mysli kluka, který si usmyslel, že všechno jde, stačí jen chtít a jít si za svým.

Tomáš

ZAČÁTEK CESTY ZPĚT

Vše nachystáno, sbaleno, a co nemám, to nepotřebuji. Přesto stále nervózně přešlapuji po naší benzínem nasáklé garáži a snažím se předstírat, že něco hledám, ale spíše podvědomě se snažím onen odjezd oddálit. Za chvíli totiž vyrážím na mou dosud nejtěžší cestu, na svou první cestu na kole! Tedy abych byl upřímný, tak má první cesta na kole už vlastně proběhla, a to když mi bylo 18 let. Tenkrát jsem musel čelit obrovským výzvám a nástrahám, ale nakonec jsem ve zdraví těch 50 kilometrů na naši chalupu zvládl. Cesta zpět domů pro mě byla podstatně snadnější, měl jsem totiž už nějaké zkušenosti, a tak jsem ji mohl v klidu prospat na zadních sedačkách auta rodičů, kteří mě tenkrát přijeli zachránit. Ono se totiž už stmívalo a já se bál tmy.

O osm let později se připravuji na svou druhou cestu s kolem.

„Pořádné zkušenosti z předchozí cesty už mám a staré, pavučinami propletené kolo v garáži též. Jen těch peněz v kapse mi cinká poskrovnu. Ale nevadí, na cestě budu jíst třeba plody ze stromů a keřů, nebo si v řece ulovím rybu. Musím si tedy sehnat ještě udičku nebo pytlačku, nebo jak se tomu říká. A voda taky přece teče všude, sice se z ní můžu posrat, ale na to se neumírá. No a někde můžu za stravu či nocleh brigádničit. Beru si ale stan, takže bych to spíše viděl za tu stravu. Spát přece můžu kdekoliv. První kilometry budou samozřejmě těžké, aspoň myslím, ale přece to není nemožné. Proč bych nemohl jet?“ ptám se v hospodě u piva kamaráda svého kamaráda, co zrovna

projížděl kolem na kole a přisedl si k našemu stolečku obtěžkanému dvěma půllitry piva. Přijel na takovém tom profi kole, Lance Armstrong by mohl závidět, a na sobě měl upnutý dres, který dokonale obkresloval každý záhyb na jeho těle, včetně toho výrůstku tam dole. Měl dokonce i aerodynamickou helmu a fotochromatické brýle. Sportovní hodinky na ruce mu měřily tep a věřím, že i hustotu stolice. Během mých naivních slov plných nadšení o plánované cestě klopil do sebe smoothie drink z karbohydrátů s příměsí uhlovodíků určený pro bioastronauty.

Jen co si poslechl můj skvělý plán, dopil drink, utřel si pusu, pečlivě si mě prohlédl a zaraženě pravil: „To nemyslíš vážně!" Pochybovačně se zasmál a zakroutil hlavou. „Vždyť od kořene vlasů až k patě nemáš žádné svaly, kolo taky žádné speciální a na takovou dálku navíc naprosto nevyhovující! Vybavení též žádné! Anglicky, rusky nebo turecky umíš? A to jedeš sám, nebo jedeš s autodoprovodem? Co když onemocníš? Umíš si vytrhnout zub, když tě bude bolet? Víš, jaký je nedostatek zubařů, a co teprve tam na Východě?! Kdo se o tebe postará v horečkách? Umíš opravit kolo nebo aspoň píchlou duši? Pojedeš kolikrát i přes les a tam budeš píchat neustále! Trnu se nevyhneš! Nejdřív trénuj na kole, třeba dva tři roky, a potom vyjeď, ale třeba do Tater, maximálně do Rumunska anebo do Mostu, jestli chceš nějaké dobrodružství! Kup si lehké kolo s karbonovými vlákny, jako mám já, ať to máš lehčí, pohodlnější a navíc neumřeš. Až pak bych možná uvěřil, že to zvládneš. Ale upřímně, ty na to nemáš! Tohle já znám, to jsou ty kecy u piva a nakonec skutek utek!"

Je to týden, co jsem tato slova od kamaráda svého kamaráda slyšel, popíjel u toho pivko jedno za druhým a styděl se sám za sebe. No a dnes? Vytahuji kolo z naší benzínem nasáklé garáže a skutečně vyrážím. Zahledím se soustředěně do zdi, hned vedle kalendáře nahé dívčiny, která visí na každé stěně v každé garáži

u nás, a v hlavě si promítám slova, co od něj zazněla, až to celé najednou vidím i jeho očima a skutečnost si se skleslým výrazem ve tváři jen potvrzuji. Opravdu nemám za sebou žádný trénink a 7 000 kilometrů je přece jen hodně. To je, jako kdybych jel desettisíckrát někam daleko. Navíc skutečně netuším, jak se domluvím a kdo se o mě postará, když se mi něco stane. Tam se o mě postará tak akorát samota. Jenže tenkrát v hospodě zapomněl zmínit jednu důležitou drobnost, a to tu, že on není já.

Nikdo přece neví, co ve mně je. Jen je škoda, že ve svém okolí neznám nikoho, kdo by se na podobnou cestu vydal, a kdybych se někoho zeptal, tak se bojím, že mi to bude chtít jen vymluvit a já se nakonec nikam samým strachem nevydám.

Cítím, tedy vím, že zkrátka jsem na to sám.

„Tomí?“ ptá se tichým hláskem máma, načež pokračuje: „Zůstaň ještě na oběd.“ Přerušuje tak mé zírání do zdi a opatrně vkročí za mnou do benzínem nasáklé garáže. „Vyjedeš až potom. Stejně je moc vedro a příští léto by mělo být chladněji, tak to můžeš zkusit za dva roky, nebo za tři.“

Tomu ale nemohu podlehnout. Vím, že by mě pak lákala na čokoládový pudink, který miluji, poté na večerní sekanou se šťouchaným bramborem a nakonec bych u nich doma zůstal, zestárl, usadil se v garáži pod hanbatým kalendářem, kam by mi máma nosila jídlo a táta mě jednou za čas přišel ostříknout zahradní hadicí.

Jsou to sice krásné vyhlídky na klidnou a bezstarostnou budoucnost, ale pokorně ji přenechám bratrovi.

„Pojedu teď, ještě dopoledne, ať toho dnes ujedu co nejvíc!“ odpovím odhodlaně, s hlasem gladiátora zavřeného uprostřed Kolosea a s čokoládovým pudinkem v ruce.

Máma odejde stejně tak tiše, jak přišla.

Stihnu však dodat důležitou prosbu, bez které se na cestu nevydám:

„Můžeš mi prosím zabalit řízky?“

Ještě mě napadlo, že potřebuji klíč velikosti osm! Přesně nevím, k čemu bych ho měl mít, ale raději si ho vezmu a beru tátovi i pár ostatních, co má poházené v ponku. Taky imbusové klíče a lepení na kolo, jak mi radil kamarád kamaráda! Co kdyby se mi něco na cestě rozbilo nebo bych píchl. Nerad píchám. Trny jsou zákeřný.

Při zkoumání, co ještě asi tak potřebuji, a čichání vůně smažených řízků linoucí se z okna kuchyně mě přerušuje starší bratr a s vystrašenýma očima mi pokládá racionální otázku. Takový on totiž je. Racionální!

„Kolik si s sebou bereš peněz, prosím tě?“

Výraz v mé tváři, kterým jsem mu odpověděl, naznačoval, že mnoho toho nemám. Sotva mi ta částka vydrží na dva týdny. Možná bych se měl vážně obávat. Peníze mi jistě chybět budou a co pak? Vím, že mi to na tři až čtyři měsíce samozřejmě nevystačí.

„Tady máš aspoň 50 euro. Vezmi si je!“ Bratr mi podstrkuje bankovku se stále ustaraným výrazem, jako kdyby říkal: „Nebuď blbej, bratře. Zítra umřeš na hladomor.“

Pousměji se a vzpomenu si na tátu, který mi minulý týden nabízel, že prodá kulečníkový stůl a peníze z prodeje mi dá na cestu. Kdybych věděl, že stůl bude u rodičů strašit další roky, tak bych nabídku od táty přijal a mámě tím udělal radost z uvolnění místa v obýváku.

Obě nabídky jsem tehdy odmítl, neb jsem věděl, že tak i tak mi peníze nevystačí a já si budu muset umět nějak poradit. Taky proto jedu na tu cestu!

Bratr mě poplácal po ramenou, pohlédl mi do očí a povídá: „Hlavně se v pořádku vrať.“

Z garáže si na dvorek vytahuji úplně nové kolo, opírám jej o žlutou fasádu našeho domu a prohlížím si ho. Tohle úplně nové slovenské trekové kolo značky Dema mi včera dovezl kamarád Říša ze Staré Ľubovni, městečka ležícího na severovýchodě Slovenska. Je to takový ten druh kola, které koupíte babičce na cestu k zahrádce, ale já s ním mám dorazit do Gruzie a zpátky. Říšovi za to děkuji a cestou popřemýšlím, jak bych mu mohl jeho vstřícnost dostatečně oplatit. Vlastně když tak nad tím přemýšlím, tak byl jediný, kdo mi tu cestu nerozmlouval a vyloženě mě do ní až hnal. To mi dodalo odvahu vyrazit.

Ke kolu házu všechny věci, co bych si s sebou podle svého uzrálého uvážení měl brát. Když na to zpětně koukám, tak to bylo velice plesnivě uzrálé uvážení. Mezi mé vybavení patří cyklistická brašna, která se připne dozadu na nosič kola, menší brašna, která poslouží jako maličké úložiště sýru a kterou připevním k řídítkům, malá kapsička na horní rám mezi nohy a větší kapsička pod řidítka. Batůžek si dám na záda a v něm budu mít láhev vody napojenou na hadičku, z níž budu během jízdy pít! Geniální! Jen karimatka, stan a spacák nemají žádné přichycení, proto jsou tedy nedobrovolně hrubě omotány provázky, které jsem nalezl poházené v jednom ze šuplíků v garáži.

„To vydrží!“ vyhrknu ze sebe a znovu se s nejistotou v očích zahledím na kolo obalené větším množstvím provázků, než je má důvěra, že to opravdu vydrží. V hlavě mi opět zazní slova kamaráda mého kamaráda, že to nezvládnu, vybavím si racionálně vystrašené oči svého bratra, mámu nešťastnou z mého počínání a v neposlední řadě nepochopení mnoha lidí v mém okolí. Proč to nevidím tak jako oni? Jako kdyby bylo se mnou něco špatně. Vždyť jen vyjedu z domu, objedu Černé moře a dorazím zase zpět. Takový je plán a nic těžkého to přece není. Stále je to pro mě sice neuvěřitelné, ale dítě ve mně se rozzáří radostí, do čeho se to pouštím. Těší mě, že jsem se přes rozpaky

ostatních odhodlal, ale i tak mě v hlavě straší pochyby, že nejdu ve stopách ostatních.

Loučení nemám rád, ač jsem chlap jako hora, s muskulaturou Arnolda Schwarzeneggera v pěti letech, tak věřím, že bych zaplakal jako želva. Rodina mě vyprovodí před dům, ale nikdo slzy neroní, jak jsem si myslel. Nikdo není smutný. Všichni akorát čekají, co se teda bude dít.

Tu tichou atmosféru rozboural otec otázkou: „Chceš hodit aspoň do Bulharska?"

Máma dobrému nápadu jen přikyvuje.

„To by nebylo ono," odpovím odhodlaně a provázkem znovu a silněji přivazuji spacák ke kolu, až se podivím, kde se ve mně ta síla při utahování a to odhodlání bere.

„Tak aspoň na vlakové nádraží?" snižuje táta startovací laťku a máma vytahuje z peněženky drobné na vlak do Bulharska. „Zpátky tě může táta vzít autem," dodává máma.

Zřejmě mou expedici neberou vážně, což potvrdilo bratrovo srdceryvné rozloučení s rukama v kapsách. „Tak čau a někdy se vrať!"

Zvědavě kouká, jestli do toho pedálu opravdu šlápnu, ale vidím, že mě očima popostrkuje.

„Nebojte, jsem za chvíli zpátky," vyhrkne ze mě takovým způsobem, že už odjezd nejde odvrátit. Odhodlaně šlápnu do pedálu, a to tak moc, že se z toho stává historický okamžik! Jenže vtom, jako by tomu osud chtěl… Spacák nedobře obvázaný kolem kola mi padá na zem, šňůra od něj se zamotá do řetězu, brácha vykulí oči, kolo se zasekne, hodí smyk a já padám z kola po pěti metrech své cesty.

„Tak vítej zpátky!" vítá mě slavnostně bratr.

Zatímco se sbírám ze země, táta mi nese ještě upínací pružiny, kterými věci na kole lépe připevníme. Bratr kontroluje

hodinky, páč se mu odjezd zdá až moc dlouhý a rád by si šel už před obědem lehnout.

Táta poplácá synka po zádech a z jeho výrazu usuzuji, že si myslí, že je to zřejmě naposledy. Šlápnu tedy do pedálu znovu, ale safra s ještě větší dávkou odhodlání než posledně! Prostě šlápnu! Zrovna teď, v tento okamžik, je tohle nejdůležitější a nejtěžší část cesty, odteď bude po celou dobu všechno už jen snadné a jednoduché, neb teď mám tu nejtěžší část za sebou! To že jsem se odhodlal a udělal první krok, tedy v mém případě šláp.

Teď už opravdu vyrážím! Já skutečně jedu! Šlapu si to po naší ulici, tam u malého nádraží v malebném a historicky bohatém městě Hranice, ležícím na Moravě. Po té samé ulici, kde jsem vyrůstal, učil se jezdit na žluté kačence, tedy na odrážedle, poté na tříkolce a na kole. Na té samé asfaltové ulici jsem hrával s kluky fotbal, hokej, tenis, učil se na skateboardu a nesčetněkrát si tu odřel koleno a teď z té samé ulice, na které jsem vyrostl do pro mě přijatelné výšky, a vůbec ani trochu mi to nevadí, do jak moc vysoké, fakt přísahám, vůbec ne, teď vyjíždím na kole do Gruzie a zpět!

Cítím se jako dítě, jemuž vítr ovívá roztomilé kouty. Cítím i řízky z batohu! Nalézám úsměv, který jsem roky postrádal. Úsměv dítěte, a ne chlapa smířeného s životem takovým, jaký je. V následujících kilometrech nevidím žádné problémy, co by mě zaručeně čekaly, zato vnímám naivní představu, že to prostě zvládnu, a s tímto naivním úsměvem jedu vstříc dobrodružství. Ten náhlý pocit je obohacující, ba dokonce jedinečný! Právě teď mi zbývá nejdelší část cesty. Pro samou dokonalost toho momentu mi v uších hraje písnička *Svaz českých bohémů* od skupiny Wohnout, která mi bude pomocníkem po celou dobu. Představuji si ty

turecké písčité pláže a zpívající minarety, zelené vrcholky letní Gruzie, zapadlé a vodkou nasáklé vesničky v Rusku a pěkný holky na Ukrajině. Ach ty holky... Už si pro vás jedu, děvčata! Třeba si fakt přivezu i nějakou tu nevěstu. Vždyť i to je možný!

To nejlepší ale až na konec, prvně se vrhnu jižní cestou do Turecka přes naše slovenské bratry, dále přes Maďarsko, Srbsko a Bulharsko. Tímto směrem to bude i jednodušší šlapání. Koukne-li totiž člověk před sebe na rozloženou mapu, tak cesta do Turecka je z kopce, naopak to, co je na sever, je zas do kopce. Tudíž přes Rusko pojedu 2 000 kilometrů do kopce řekněme plně svislého, ale pak už jen mírným kopečkem dolů na západ domů. Důležitý je úhel pohledu na mapu a hlavně celkově na danou věc. Nehledat za tím problémy, ale věřit, že všechno jde.

Plán na dnešní den je ujet aspoň 60 kiláků. Jelikož jsem před cestou neměl převelikou přípravu a dnes vlastně na tomto novém kole sedím prvně, tak to nechci přehnat a přecenit své síly, o kterých opravdu nemám valné mínění. Kilometry budu každým dnem postupně zvyšovat, či naopak ubírat. Uvidím, jak mi to půjde, či nepůjde. Hlavní je, že nespěchám, a to je důležité.

Co ale donutí člověka, aby udělal ten nejdůležitější, nejtěžší a nejodvážnější první krok? Pokládám sám sobě otázku, a to zrovna už po pár kilometrech od domu u Vápenky. Vlastně to nejtěžší ve všech počínání, na které se vydáváme? Zkrátka vyrazit do neznáma a třeba se i oprostit od všeho!? Už po prvních pár kilometrech nad tím začínám dumat, jaký to vlastně byl ten spouštěč, ten první impuls, ale nenacházím zhola nic konkrétního, jen bolavé nohy. Jednám intuitivně a zkrátka jsem vyrazil, ale co to zapříčinilo? Buď jsem opravdu blbej a dětinsky naivní, nebo odvážně blbej. Každopádně mám dost času tohle zjistit. Hlava plná otázek, a to mám za sebou jen pár kilometrů.

Jediná špatná cesta je ta, na kterou se nevydáš

Ještě před vstupem na Slovensko zastavuji první den vpodvečer u restaurace s venkovním posezením. Je to jedna z mnoha restaurací, u kterých se rádi v létě zastavíte, necháte se venku na dřevěné lavičce ovívat letním vánkem a ohřívat sluníčkem, dáte si párek, sladkou sodovku či pivko a pozorujete dění okolo. Mně se tu zalíbilo natolik, že bych si tu i na pár minut zdřímnul, klidně třeba až do rána. Mohl bych tu na trávou porostlé zahrádce přespat. Jak se ale zeptat?

V takových situacích vždy pomůže tekutý mok, tedy pivo. Nápoj, který ještě nedávno byl v hospodách levnější než obyčejná voda z láhve. Nakonec to bohužel změnil zákon a pivo podražilo... Musím si onoho moku tedy užít, dokud můžu, protože v Turecku se prý alkohol nepije, dávají si tam jen čaj, a k tomu ještě horký!

Po pár kouscích zlatavého nápoje kuráž vygradovala, a než si stačím otázku promyslet, jazyk se zeptá sám, a než se mozek vzpamatuje, tak už stavím s hostinskou na zahradě stan.

„Kam to vlastně vyrážíš, chlapče?“ ptá se zvídavě hostinská, když přihlíží, jak si rozbaluju svůj přístřešek.

„Jedu do Gruzie. Bojím se létat, a proto tam zkusím dojet na kole. Je to bezpečnější,“ podám odpověď s jazykem trochu zamotaným kvůli alkoholu, s mírným úsměvem na tváři a naivně čekám opětující úsměv nebo nadšení pro věc. Je mi však věnován pohled nepochopení přelévající se následně

do lítosti, což způsobilo to, že je mi přineseno pivo na dobrou noc.

„Ráno, než odjedeš, jen zavři branku a dej na sebe pozor." Odpovím úsměvem, zastrčený ve stanu a krýgl piva držím pevně, raději oběma rukama. Paní hostinská odchází do tmy.

Od té doby, po většinu času mé cesty, už mě lidé spíš jen litovali, že jedu sám na kole. Přitom jsem měl tenkrát všechno, měl jsem svobodu.

Další dny utíkají stejně rychle, jako mizí voda z mé láhve. Letní teploty vyskakují nad 35 stupňů ve stínu, který občas nacházím za chladnou zdí benzínky, pod stromem či mostem a když jedu kolem řeky! Páni! To i s největší únavou a vyprahlostí přidám do pedálu a těším se, až se smočím. Stejně ale do pár minut člověk v tom horku pouštní silnice uschne. Ony totiž silnice stíny neznají a většinou se peču jako kuře na rozpálené asfaltce.

Když to jde, chrstnu si do tváře vodu. Mou jedinou zábavou během cesty je koukat, kolik kilometrů už mám za sebou, a hlavně se držet na bílé krajní čáře. Zkrátka první dny žádné dobrodružství nebo prozření nečekejme. Člověk jen šlape a začíná přemýšlet, jestli cesta, na kterou se vydal, je ta správná. Pochybnosti o této činnosti vyplouvají na povrch neustále. Nudím se vlastně tak moc, že začínám vymýšlet jméno pro své kolo.

Přece jen budeme spolu nějaký ten pátek… Pátek… To mi připomíná Robinsona. Já jsem taky takový Robinson na opuštěném ostrově daleké cesty, takový trosečník, dá se říct. A Robinson měl v tom filmu i kamaráda, sice to byl míč, ale aspoň nebyl úplně sám.

„Co takhle kdybych ti říkal Wilsone?"

Zadívám se dospod mezi jednu oholenou a druhou chlupatou nohu na horní rám kola a čekám odpověď. Žádná však nepřichází. Nu a protože mlčení znamená souhlas, tak je jasno. Navíc Wilson je i jméno kluka z Kolumbie, který se mnou před